

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»**

КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

***25 РОКІВ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТУ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»***

ПРАВА ЛЮДИНИ В ПЕРІОД ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ

**Збірник матеріалів
Міжнародної науково-практичної конференції
(м. Одеса, 18 листопада 2022 року)**

2022

УДК 341.23:341.31:(316.48:623.44)(082)

П68

*Друкується за наказом ректора Національного університету
«Одеська юридична академія» В. Є. Загороднього
(наказ № 2641-41 від 10.10.2022 року)*

Відповідальний редактор – президент Національного університету «Одеська юридична академія», академік НАПрН України, академік НАПН України, д.ю.н., професор, заслужений юрист України **Ківалов С. В.**

Заступник відповідального ректора – перший проректор Національного університету «Одеська юридична академія», д.ю.н., професор, заслужений юрист України **Аракелян М.Р.**

Укладачі:

Бехруз Хашматулла Набієвич – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного та європейського права НУ «ОЮА»;

Мануїлова Катерина Вікторівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права НУ «ОЮА»;

Грушко Мальвіна Валеріївна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права НУ «ОЮА»;

Димов Кирило Борисович – аспірант кафедри міжнародного та європейського права НУ «ОЮА».

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їх наукові керівники, які рекомендували матеріали до друку.

Адреса редколегії:

Національний університет «Одеська юридична академія», кафедра міжнародного та європейського права, м. Одеса, 65009, вул. Фонтанська дорога, 23.

Тел. +38(048)719 8685

«Права людини в період збройних конфліктів»: Міжнародна науково-практична Інтернет-конференція, присвячена 25-річчю Національному університету «Одеська юридична академія», 18 листопада 2022 року, м. Одеса: збірник матеріалів конференції. Одеса. 2022. 665 с.

© НУ «Одеська юридична академія», 2022

© Кафедра міжнародного та європейського права НУ «ОЮА»

Джерела:

1. Большакова О. В. Тенденції трансформації правосвідомості громадян у період перехідного розвитку українського суспільства: соціально-філософський аспект «Перспективи». Соціально-політичний журнал. 2020. № 3. С. 37-43.
2. Гладчук Д. І. Деонтологічні засади поліцейської діяльності: зміст, сучасні вітчизняні стандарти *Juris Europensis Scientia*. 2020. № 4. С. 10-14
3. Гапотій В.Д., Мінкова О.Г. Юридична деонтологія: навчальний посібник Мелітополь: ФОП Однорог Т. В., 2018. 146 с.
4. Кравчук В. М. Верховенство права як деонтологічний принцип юридичної практичної діяльності. Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та міжнародний досвід: [Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції, м. Тернопіль, Західноукраїнський національний університет, 16-17 квітня 2021 р.]. Тернопіль: ЗУНУ, 2021. 269 с.
5. Чупринський Б. О. Правова культура як основний складник професійної культури юриста. Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. 2013. № 2. С.65- 70.

Макарчук Віталій Володимирович

*к.ю.н, доцент кафедри конституційного права та
теоретико-правових дисциплін*

Білоцерківського національного аграрного університету

ЗАХИСТ ПРАВ, СВОБОД ТА ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ ЯК МЕТА АДМІНІСТРАТИВНОЇ ПРОЦЕДУРИ У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ

Актуальним на даний час є питання правового регулювання суспільних відносин державних органів, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, інших суб'єктів, які відповідно до закону уповноважені здійснювати функції публічної адміністрації, з фізичними та юридичними особами щодо

розгляду і вирішення адміністративних справ, враховуючи обов'язок держави щодо реалізації прав, свобод та законних інтересів осіб. Доцільно також проаналізувати особливості адміністративні процедури реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони.

Поняття адміністративної процедури вчені формують у вузькому та широкому розумінні. Згідно з першим, адміністративна процедура – це порядок розгляду та вирішення уповноваженим органом державної влади (переважно органом виконавчої влади або органами публічної влади) конкретних індивідуальних справ, пов'язаних зі зверненнями громадян та організацій до відповідного органу з метою реалізації чи захисту своїх прав і законних інтересів. Адміністративна процедура регулюється законом або підзаконним нормативним актом (порядок розгляду скарг громадян, правила реєстрації юридичних осіб, правила видачі ліцензій, дозволу на носіння, зберігання, перевезення зброї тощо). У більш широкому розумінні адміністративна процедура є порядком здійснення органом виконавчої влади, посадовою особою встановлених для них повноважень (порядок розроблення, обговорення й прийняття правового акта, оформлення документа, що має юридичне значення, порядок прийняття особи на державну службу, проходження атестації та оформлення відповідних документів, порядок розгляду матеріалів про заохочення службовців, про притягнення до дисциплінарної відповідальності; порядок оформлення контрольно-наглядової діяльності тощо) [1, с. 131; 2, с. 29].

Окремо зазначимо, що метою проведення адміністративної процедури більшість авторів називають захист та відновлення прав, свобод та законних інтересів окремих осіб та суспільства [3, с. 290-291]. Але, що стосується адміністративних процедур реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони, то ключовою особливістю такої діяльності є охорона та захист національних інтересів та цінностей. Адже, як зазначається в Законі України «Про національну безпеку України», основним пріоритетом при визначенні та реалізації державної політики у сфері національної безпеки

і оборони є захист: 1) людини і громадянина – їхні життя і гідність, конституційні права і свободи, безпечні умови життєдіяльності; 2) суспільства – його демократичних цінностей, добробуту та умов для сталого розвитку; 3) держави – її конституційного ладу, суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності; 4) території, навколишнього природного середовища – від надзвичайних ситуацій. Своєю чергою аналізований закон визначив фундаментальні національні інтереси України, ними є: 1) державний суверенітет і територіальна цілісність, демократичний конституційний лад, недопущення втручання у внутрішні справи України; 2) сталий розвиток національної економіки, громадянського суспільства і держави для забезпечення зростання рівня та якості життя населення; 3) інтеграція України в європейський політичний, економічний, безпековий, правовий простір, набуття членства в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору, розвиток рівноправних взаємовигідних відносин з іншими державами [4].

Група контрольно-наглядових процедур, що можуть здійснювати правоохоронні органи при реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони складають процедури, які спрямовані на забезпечення режиму воєнного та надзвичайного стану в разі їх оголошення, а також ліквідації наслідків стихійного лиха, значних аварій, катастроф, епідемій, епізоотій та інших надзвичайних ситуацій. Відразу зауважимо, що зазначені контрольно-наглядові процедури в цьому напрямку діяльності є правообмежувальними. Контрольно-наглядові правообмежувальні процедури нині визначені чинним законодавством. Звернення до Закону України «Про правовий режим надзвичайного стану», свідчить, що він містить норми здійснення контрольно-наглядової діяльності, спрямовані на зменшення загроз та наслідків для громадян, а правоохоронні органи як суб'єкти захисту об'єктів національної безпеки і оборони можуть залучатися до їх здійснення. Особливість зазначених контрольно-наглядових процедур проявляються в тому, що останні не мають стадійності, приймаються в оперативному порядку

і тимчасово обмежують як право окремого індивідуума, так і групи індивідумів [5, с. 150]. Так, в разі введення надзвичайного стану можуть проводитися додаткові контрольно-наглядові заходи. Наприклад, під час запровадження комендантської години контролювати перебування на вулицях та в інших громадських місцях без спеціально виданих перепусток і посвідчень особи у встановлені години доби [6], а в разі порушення встановлених заборон – застосовувати заходи примусового характеру.

Отже, захист прав, свобод та законних інтересів при реалізації адміністративної процедури у сфері національної безпеки і оборони має за мету, з одного боку забезпечити охорону та здійснити захист національних інтересів та цінностей, а з іншого – врегулювати службові та організаційні відносини. Варто зазначити, що адміністративні процедури реалізації державної політики у сфері національної безпеки та оборони, на відміну від загального поняття адміністративних процедур, обумовлюються діяльністю правоохоронних органів.

Джерела:

1. Демський Е. Ф. Адміністративне процесуальне право України. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 495 с.
2. Ігонін Р. В., Вікторчук М. В. Поняття та особливості адміністративних процедур. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2019. Вип. 2. С. 182-190.
3. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / за ред. В. Галунька, О. Правоторової. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 656 с.
4. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII : станом на 15 черв. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення: 28.10.2022).
5. Безпалова О., Осипчук І. Сутність адміністративних процедур в діяльності Служби безпеки України як суб'єкта забезпечення критичної

інфраструктури. *Вісник пенітенціарної асоціації України*. 2021. № 2(16). С. 143-156.

6. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16.03.2000 р. № 1550-III : станом на 16 черв. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14#Text> (дата звернення: 28.10.2022)

Грабинський Михайло Ігорович

к.ю.н., асистент кафедри міжнародного права

Львівського національного університету імені Івана Франка

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗШИРЕННЯ СИСТЕМИ ПРАВ ЛЮДИНИ У НОВОМУ МІЖНАРОДНОМУ ПРАВОПОРЯДКУ

Інтенсивний розвиток інформаційних технологій сприяє моделюванню нового формату поведінки людини та її соціокультурних зв'язків, і тому права людини потребують постійного уточнення та доповнення. Якщо 50 років тому не кожен знав про існування інтернету, то вже сьогодні «право на доступ до інтернету (також відоме як право на широкосмуговий зв'язок)» вважають одним з невід'ємних прав людини [1].

Достатньо дослідженими вважаються громадянські та політичні права (права першого покоління, що почали формуватися протягом 17-18 століть). Досі актуальним та найбільш досліджуваним залишається друге покоління прав людини (соціальні, економічні та культурні права, що визначені в Міжнародному пакті про економічні, соціальні і культурні права, а також в Європейській соціальній хартії Ради Європи) [2], хоча науковцями вже напрацьовуються обґрунтування, третього (колективні права: право на розвиток, мир, право на безпечне навколишнє середовище, право на участь у користуванні спільною культурною спадщиною людства, право на інформацію та гуманітарну допомогу тощо), четвертого [3] та навіть п'ятого [4] покоління прав людини.